יום ג', ח' בניסן תשס"ז (27 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מלחמת בתי החולים [1]

על אף התנגדותו של מוסד הפקידים והאמרכלים להבאתם לעיר של רופאים יהודים, הוקמו בירושלים במחצית השנייה של המאה ה-19 שלושה בתי חולים יהודיים, ובראשית המאה ה-20 נחנך בית החולים החדיש "שערי צדק".
עד שנת 1837 לא עמדו לרשות היישוב היהודי בארץ-ישׂראל ולו גם בית חולים אחד, קליניקה אחת ואפילו לא רופא מוסמך אחד, יהודי או לא יהודי. ב-1839 הגיע **משה מונטיפיורי** (1784-1885) לביקורו השני בירושלים. הוא הזדעזע מרמת התחלואה הגבוהה בעיר העתיקה ובעיקר ממצבם הקשה של הילדים, והציע להקים בית חולים שינוהל בידי רופא יהודי מוסמך והשירות בו יינתן חינם לכל דורש. על אף שבאותה עת פעלו בחוץ לארץ שפע רופאים יהודים, ו-20 אחוז מכלל תלמידי הפקולטה לרפואה בווינה היו יהודים, נפלה הצעתו של מונטיפיורי.

מוסד הפקידים והאמרכלים, שנוסד ב-1809, באמסטרדם וריכז את איסוף כספי "החלוקה", *ראה חובה לעצמו למנוע שינויים באורחות חייו של היישוב בארץ-ישׂראל*, ובעיקר לסכל כל ניסיון למודרניזציה. בראש המוסד עמד במשך 35 שנה **צבי הירש לעהרן**, יהודי חרדי מנהל בנק הולנדר-לעהרן, גבאי בית הכנסת "תרומת קודש" באמסטרדם ומראשי הקהילה היהודית-אורתודוקסית בהולנד. לעהרן התנגד לכל אלמנט של השׂכלה, לא התיר תחרות או פעילות של גורמים פילנתרופיים נוספים בארגון "החלוקה", ובתוקף מעמדו הכלכלי כפה את דעותיו על יהודי ארץ-ישׂראל. לעהרן נאבק בהצעתו של מונטיפיורי על ידי הטלת דופי בפעולותיו ואף איים להתפטר מניהול מוסד תפקידים והאמרכלים אם רבני ירושלים לא יתמכו בעמדתו. במכתב אל הראשון לציון **ר' אברהם חי גאגין**, הביע לעהרן את דעתו נגד הקמת בית חולים יהודי ונגד העסקת רופא יהודי "*העלול להחדיר מינות וכפירה לירושלים*". לדבריו, "אין להאמין בדתיות הרופאים. הם יזרעו זרע המינות חס וחלילה וגם אם ירפאו הגופים יחליאו הנפשות ואין לך רעה גדולה מזו... העיקר לעשׂות השמירה בבית החולה עצמו [זו אמנם עצה טובה בפני עצמה, אך קשה לי קצת להזדהות עם עמדתו... מג]. אם אפוא הרי טוב ביותר שלא לבנות בה"ח גדול כלל ולהוסיף עזרה וסעד לחולים בבתיהם". מונטיפיורי נאלץ אפוא לסגת מתכניתו.

בשנים 1837–1838 החמיר במיוחד מצבו של היישוב היהודי בארץ-ישׂראל. **צפת** חרבה ברעש אדמה וניצוליה הגיעו לירושלים, **מלחמה** פרצה בין מצרים לטורקיה על השליטה הבלעדית בארץ-ישׂראל; **בגליל** פרצו מרידות של פלאחים ודרוזים; **מגיפות** חולירע, קדחת וטיפוס הפילו חללים רבים בקרב אנשי היישוב. לעהרן ורבני ירושלים עמדו על דעתם שאין מקום להקים מוסד רפואי יהודי. ב–1840 הפסידה מצרים את השליטה על ארץ-ישׂראל. טורקיה השתלטה מחדש על האזור בעזרתן של מעצמות אירופה ובתמיכתן, *שבתמורה דרשו ממנה זכויות יתר לפעילותן בארץ*, **הקפיטולציות**. ירושלים הפכה להיות מרכז פעילותם של הקונסולים, שחיפשׂו שטחי פעילות שיחזקו את מעמדם המדיני בעיר. האובייקט הראשון כלפיו הפנו את

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', ח' בניסן תשס"ז (27 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

מאמציהם היה **הציבור היהודי**. הם העניקו ליהודים חסות רשמית – אם במתן אזרחות ואם בעזרה חומרית ממשית. [ההמשך, בע"ה, מחר...]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל